

Bijna vrede?

Maria Ebberink-Henckens

Bijna vrede?

Maria Ebberink-Henckens

Colofon

Realisatie:

Johan, Klara (dochter van Maria), Hanneke, Henk.

Afbeeldingen

Omslagfoto: Verwoeste Grote Kerk (Sint-Petrus' Bandenkerk) Venray, 1945.

Achterflap: Maria Ebberink-Henckens, 1941.

Alle afbeeldingen in het boek zijn uit de familiecollectie.

Copyright © Maria Ebberink-Henckens

Uitgeverij Versluijsen Eerste druk: juli 2019

ISBN 9789082683127 NUR 689

www.versluijsen.nl / info@versluijsen.nl

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KN Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie- werken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting Pro (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

L.S.

Als ik bij dit Dagboek een voorwoord wil schrijven, dan is dit om de lezer ervan te vragen, voorbij te willen gaan aan de 'gezwollen' taalstijl die hier en daar gebezigd is.

Ik heb het geschreven zoals ik het toen op dat moment voelde. Ook hoop ik dat men zich niet zal 'ergeren' aan de vele, misschien overdreven lijkende, aanroepingen en gebeden tot God en Gods lieve heiligen.

Bedenk dan dat na vier en een half jaar onder de verschrikkelijke druk van de vijand geleefd te hebben, onze zenuwen tot het uiterste gespannen waren.

Vanaf mei 1940 kon er ieder moment een Duitse officier of soldaat binnenkomen met een bevelschrift dat mannen werden gevorderd voor de "Arbeitseinsatz" in Duitsland. Ieder ogenblik kon men je goederen vorderen, je zaak, ja je hele huis in beslag nemen om er soldaten in onder te brengen.

Natuurlijk was die tijd voor ons niet zo angstig dreigend als voor de Joden, die bijna zeker wisten dat ze het niet zouden overleven als de vijand hen naar een concentratiekamp bracht. Maar evengoed waren wij in die tijd bang voor de werkkampen in Duitsland. Hoeveel Nederlandse mannen en jongens werkten al in Duitsland op boerderijen en in fabrieken, omdat de Duitse mannen allen onder de wapenen waren geroepen.

In dat licht gezien kan de lezer hiervan misschien (?) begrijpen hoe wij hebben gesmeekt:

"Van een plotselinge en voorziene dood, verlos ons Heer van pest, hongersnood en oorlog; verlos ons Heer."

M.E.-H.

Zondag 3 september 1944

De moffen beginnen al tekenen te geven van enige ongerustheid. De Duitse bezetting van het Patersklooster, waar de 'Blitzmädel' waren ondergebracht, laat oogluikend toe dat de meisjes met koffers beginnen te slepen. Die 'Blitzmädel' zijn Duitse meisjes die zich al of niet vrijwillig beschikbaar stellen voor de Duitse soldaten. Sommigen van hen geven leiding in de textielmagazijnen die in verschillende Venrayse kloosters zijn ondergebracht. In die textielmagazijnen werken ook Nederlandse meisjes die gedwongen zijn door de bezetters om daar te gaan werken. Het schijnt dat de Duitsers de meisjes verlof hebben gegeven om naar Duitsland te gaan als ze dat willen. Ook de mannen van de Arbeidsdienst gaan overal bij de mensen onderduiken en ook daar wordt door de Duitsers helemaal niet meer zo streng op gelet naar het schijnt.

Over Radio Oranje komt het bericht dat Brussel bevrijd is.

Maandag 4 september

De Londense radio meldt dat Antwerpen is bevrijd en dat de geallieerde troepen de Nederlandse grens hebben overschreden. Vreugde alom natuurlijk. Hoe lang wachten we al niet op de bevrijding. Onderduikers komen hier en daar al tevoorschijn. Herman vindt dat allemaal erg voorbarig. Hij meent dat men voorzichtig moet blijven. Nòg is Venray niet bevrijd.

Dinsdag 5 september

Er is overal een grote verwarring ontstaan toen verschillende mensen hebben gezien hoe de Blitzmädel huilend op boerenkarren zaten die richting Venlo vertrokken.

Heerlijk! We voelen ons al haast bevrijd. Had de deken 's zondags niet op de preekstoel gesproken over een dankprocessie naar Oostrum? De Engelsen zijn al in Eindhoven en Breda en de Amerikanen zijn op komst, dus lang zal het niet meer duren.

Intussen vorderen de moffen overal bij boeren het vee. Ook hier door de Venrayse straten trekken loeiende koeien en zie je de karren

waarop de varkens liggen. We zeggen nog tegen elkaar: “Wie moet nu die arme beesten op tijd melken, of zouden ze direct over de grens van Duitsland toch dood gemaakt worden?” We horen ook een leuk verhaal over een verdwaalde koe die gauw door iemand werd binnengehaald en op de op- of kelderkamer verborgen wordt gehouden.

De mannen die bij de “Fuchs” (een textielmagazijn in het klooster en de school van Jerusalem) werkten, zijn ook al zo goed als allemaal vertrokken. Alle scholen waren gevorderd door de bezettende macht, dus alle kinderen zijn thuis, ook die van de kostscholen.

Mannen en jongens werken nog steeds gedwongen in Duitsland of hier in Nederland aan vliegvelden en andere objecten ten behoeve van de bezettende macht.

Ook de vrouwen en meisjes en de mannen die tot nog toe de dans ontsprongen, houden zich zo veel mogelijk binnen en werken niet meer als het hoognodige. Waarom zou men ook? Iedere dag kan de bevrijding brengen. Over Radio Oranje komt ‘s avonds het bericht dat het in het Westen des lands, dus boven de rivieren, ook al zo’n chaos is. Vele Duitse instanties ontruimen hun bureaus, de NSB’ers hun kantoren.

Radio Oranje noemt dit een “Dolle Dinsdag”.

Woensdag 6 september

In de nacht van woensdag op donderdag is er tussen de kazerne op het Veulen en Deurne een kabel van de Duitse Wehrmacht doorgeknipt. Sabotage dus.

Driehonderd mensen worden er gevorderd voor bewaking, om zoiets in het vervolg te voorkomen. De politie, die opdracht kreeg van de Ortskommandant om de mensen te verzamelen, duikt met de burgemeester en de gemeentesecretaris onder. Ook het andere gemeentepersoneel gaat onderduiken.

Donderdag 7 september

Om zes uur ‘s morgens; Jaap Goumans komt waarschuwen: direct onderduiken! Er zouden honderd mannen als gijzelaar worden

opgehaald als er niet direct vijfhonderd mannen gingen werken en graven aan de verdedigingswerken aan de Maas. Herman weg, waarheen weet ik niet. Dat is voor het geval ze mij eens mee zouden nemen om te verhoren. Als ik niets weet, kan ik me ook niet verspreken.

Om tien uur komt juffrouw Van den Beuken waarschuwen dat ze fietsen kwamen vorderen. Bij hen hadden ze twee fietsen meegenomen, waarbij ook een kinderfiets was.

’s Avonds krijg ik bericht van Coby, die langs verschillende binnenwegen naar Venray is gekomen, helemaal te voet uit Overloon. Men had haar al verteld dat er ook meisjes werden meegenomen door de moffen. Deze mensenpraat kwam voort uit het geval dat Duitsers meisjes hadden opgehaald, die eerst (gedwongen) in hun voorraadmagazijnen hadden gewerkt en nu hadden gestaakt. Ze durfden dit nu te doen omdat ze dachten dat de bevrijding nu eindelijk een feit ging worden. Coby komt vertellen dat Herman ergens tussen Overloon en Boxmeer in de bossen zit. Ik ga met Coby mee naar Overloon.

Vrijdag 8 september

Als de toestand niet al te spannend is zullen Herman en ik vandaag, onze trouwdag, in Overloon samen naar de kerk gaan.

Dat lukt. Ik ga ’s middags weer naar ons huis en Herman naar zijn duikplaats. We hebben al geregeld de winkel gesloten, ofschoon de moffen grote plakaten hebben aangeplakt dat alles z’n gewone gang moet gaan, anders zouden er strenge maatregelen genomen worden. Onze winkel moesten we wel sluiten, om ons laatste restje goed niet weg te laten halen door de moffen, die alle winkels plunderen.

Zondag 10 september

Herman en ik komen weer in Overloon bij elkaar, waar alles nog tamelijk rustig is. Vandaag komt er een massa vliegtuigen over.

Maandag 11 september

Het wordt ook in Venray rustiger wat de razzia's betreft en hier en daar duiken alweer enkele mannen even op.

De moffen worden hier zenuwachtiger en beginnen in allerijl van alles in te pakken. Verschillende wagens worden volgeladen met textielgoederen uit de voorraadmagazijnen die ze hier in Venray hebben in diverse in beslaggenomen kloosters.

Dinsdag 12 september

Wij laten onze vlaggenstok repareren voor het geval wij het rood-wit-blauw eens gauw zullen moeten gebruiken om het vol vreugde te laten uitwaaien want ... het Duitse leger, dat in België is terug-geslagen, is op de vlucht en komt door Venray met kapotte auto's, die ze soms langs de weg moeten laten staan. Sommigen rijden op kinderfietsjes, anderen op in beslaggenomen boerenkarren met geschut erop en een Belgisch paard ervoor gespannen, dat moe is van de moeheid. Weer anderen hebben fietsen met 'volbanden' en ruilen die met mensen die het durven wagen om met een betere fiets op straat te komen. Ook de soldaten zijn doodmoe. Er worden huizen en kamers met bedden gevorderd waarop de soldaten doodmoe neervallen en er overnachten om de volgende dag verderop naar Duitsland te vluchten. Men merkt het aan alles. De Duitsers worden steeds zenuwachtiger en ook enkele hoge officieren die de textielmagazijnen beheren gaan ervandoor. Enkele Duitse soldaten geven aan de meisjes die er nog werken verlof om wat goederen mee naar huis te nemen.

Woensdag 13 september

Dat verlof gaf aanleiding voor de burgers hier om ook naar de kloosters te gaan en goederen te halen, zodat wij wakker worden van de drukte op straat. Het is dan zeven uur. We hebben 's nachts niet veel geslapen, want het bleef aan het trekken en sjouwen bij ons om de hoek met auto's, paarden en karren, nog steeds uit België naar Duitsland. Er werd een paar keren bij ons in de buurt op de ruiten geslagen, want de moffen wisten in de nacht niet welke de weg naar

